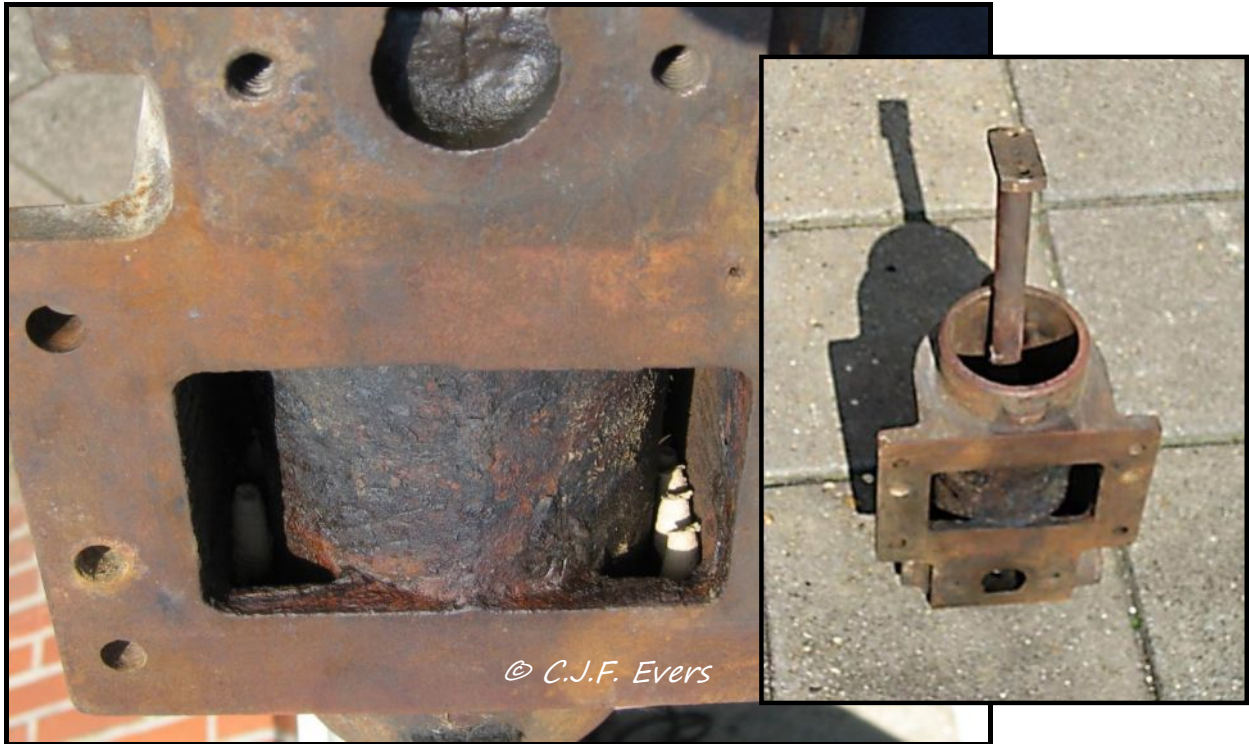

Beste mensen,

Het is alweer een hele tijd geleden dat ik in deze rubriek iets over de natuur geschreven heb. Bij het opzetten van de site was het de bedoeling regelmatig een verslag te plaatsen. Dat het er niet van gekomen is ligt niet zozeer door gebrek aan onderwerpen. Enkele dagen geleden kwam ik beelden tegen van vorig jaar die ik de lezers niet wil onthouden. Zoals u hebt kunnen lezen heeft mijn insectenwand door verhuizing een andere standplaats gekregen, de Natuurtuinen Jekerdal. In dat kader heb ik in het voorjaar van 2011 een lezing gehouden "[Er vliegt iets groens door de tuin](#)". De avond werd goed bezocht en omdat er voldoende aanmeldingen waren is er 's zondags nog een workshop geweest om zelf nestgelegenheid te maken. Ik ben altijd heel alert als mensen over hun eigen ervaringen of observaties vertellen. Zo was er die avond ook mijn achterbuurman Jean die me vertelde dat een vriend van hem, Rik (hij heeft als hobby stationaire motoren restaureren uit het begin van de industriële revolutie) dezelfde lemen urnen had als degene die ik in een dia had laten zien. Zij zaten bij Rik in het cilindergedeelte van een oude stationaire motor die hij in Zuid Frankrijk had gekocht. De urntjes op de dia waren van een solitaire metselwesp. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt en we zijn enkele dagen later bij Rik gaan kijken. Het waren inderdaad soortgelijke urntjes maar dan wel veel groter. Ik mocht de cilinder meenemen om de urnen er voorzichtig uit te peuteren. Dat was best moeilijk en ook om ze niet te beschadigen. Een urn was kapot gegaan en er was een half transparante cocon met een larve uitgevallen. Uiteindelijk heb ik er vier urnen uit kunnen halen en in een gesloten doosje kunnen verlijmen, zoals ze in de oude motor gezeten hadden. De beschadigde cocon met larve had ik er los bijgelegd. De eerste weken keek ik regelmatig maar er gebeurde niets. Daarna raakte het geheel in vergetelheid. Toen de zomer begon kwam ik het doosje weer tegen en er lag een uitgekomen dode wesp in. Het was de wesp van de transparante cocon. (Zij was waarschijnlijk door gebrek aan vocht en voeding om het leven gekomen). Vijf dagen later is er toen een tweede wesp uitgekomen. Een mooi dier om te zien. Maar hij ging een beetje door zijn knieën, dat moest van de honger zijn dacht ik. Nadat ik hem/haar uitvoerig had gefotografeerd heb ik de wesp buiten op de schermbloem van de maggiplant gezet met de bedoeling dat ze de nectar die op de schermbloemen zat zou oplikken. Op de foto's is te zien dat ze dat ook inderdaad deed.

Helaas kan ze hier geen partner vinden om zich voort te planten. Deze soort komt hier niet voor en is thuis in Zuid Frankrijk. Er is geen Nederlandse naam, alleen de wetenschappelijke naam. [Sceliphron curvatum](#)

Cilinderblok met 3 urnen zichtbaar en een vierde aan de linkerkant (schaduw).

Begin van urn 4 net zichtbaar. In totaal waren er 7 urnen aanwezig. Ik heb er slechts 4 kunnen los prepareren.

© C.J.F. Evers

© C.J.F. Evers

Overzicht en detail van de urnen, goed te zien de afsluiting (deksel). De hoogte van de urn is $\pm 2,5$ cm.

© C.J.F. Evers

Het is gelukt 4 urnen los te peuteren, eentje is daarbij gebroken.

Een gebroken urn die alleen en spinnetje bevat. Een cocon die gescheurd is, de larve komt in contact met de buitenlucht.

Beschimmeld spinnetje?

© C.J.F. Evers

Urnen vastgezet in plastic bakje.

© C.J.F. Evers

Het geheel afgedekt met plastic boterhamzakje en in de gereedschapsschuur opgeborgen. (Vanwege de temperatuur 8-10 °C in de winter).

Het geheel was na enkele controles in de vergetelheid geraakt totdat... ik in begin van de zomer ontdekte dat de gebroken urn met de daarin geopende cocon was uitgekomen. De wesp is door voedsel- en watertekort overleden.

Bij dit exemplaar heb ik net op tijd ontdekt dat het uitgekomen is. Door gebrek aan voedsel en vocht (nectar) staat ze zwak op haar poten. Ze heeft zelfs geen kracht meer om haar antennes overeind te houden. *Sceliphron curvatum*

Meteen heb ik haar buiten op de bloeiende maggiplant ((Levisticum officinale) gezet zodat zij zich tegoed kon doen aan de aan de oppervlakte liggende nectar/stuifmeel

De dagen na haar vrijlating heb ik nog regelmatig gekeken op de maggiplant maar haar niet meer gezien. Het is duidelijk dat zij zich hier niet kan voortplanten omdat deze mooie soort (exoot) hier niet voorkomt maar een heel stuk zuidelijker, namelijk Zuid Frankrijk.

Dit is een mooi schoolvoorbeeld dat insecten (en ook flora en fauna) zich ook kunnen verspreiden door toedoen van de mens.

Naschrift

Na gegoogled te hebben blijkt de soort in Nederland al 2007 gefotografeerd te zijn door Hans van der Post. Zie forum link. Locatie onbekend. Er is veel te vinden over deze wesp op het net.

<http://www.imkerforum.nl/phpbb/viewtopic.php?f=11&t=20517&p=129726>

Langsteelgraafwesp (NL) *Sceliphron curvatum*
 Asian mud-dauber (GB)
 Orientalische Mörtelwespe of Asiatische Lehmtopfwespe (D)
 Pélopée courbée (F)

De Nederlandse naam, Langsteelgraafwesp, vind ik vreemd. Het is toch meer een metselwesp en geen graafwesp.

Beste mensen,

De winter staat voor de deur en de natuur maakt zich gereed voor de jaarlijkse rustpauze. Een elk jaar wederkerend fenomeen dat ook op het gedrag en gevoel van ons mensen werkt. De een wordt depressief terwijl de ander net hunkert naar de wintertijd. En zo heeft ieder mens zijn seizoenen-voorkeur.

*Bovenstaand beeld is vorige eeuw gemaakt tijdens een Arden-
nenwandeling in de buurt van Robertville. Indrukwekkend, een dergelijk
bevroren bron.*

*De planten in de tuin zijn nu bijna uitgebloeid en hebben flink
zaad aangezet. Hun werk is gedaan, zij hebben een eerste
aanzet gemaakt om zich te reproduceren. De informatie over
hun eigenschappen en kenmerken liggen opgeslagen in een
zaadje, soms groot, soms piepklein van formaat. Je kunt er
niet vanuit gaan dat grote zaden ook van grote planten zijn.
Grote planten hebben soms piepkleine zaden. Heeft de grootte*

van die zaden dan te maken met de hoeveelheid erfelijke of complexe eigenschappen van de plant... ?

Het is altijd prachtig om naar de vorm van het zaad te kijken. Als je een moestuin hebt (gehad) kom je veelvuldig in aanraking met zaad, want zonder zaad kun je niet oogsten. Wat een verscheidenheid, groot, klein, rond, langwerpig, ovaal, spits, puntig (scherp zaad). Alleen vierkant zaad heb ik nog nooit gezien maar dat zal ook ongetwijfeld bestaan.

Laatst heb ik iemand ontmoet die allergisch is voor zonnestralen en voor bijen- en wespensteken. Je hoort steeds vaker dat mensen een allergie hebben ontwikkeld die ook nog eens het dagelijkse doen en laten behoorlijk hinderen of soms onmogelijk maken. Wat dacht u van een lichtallergie? Dat heb ik enige tijd geleden op tv gezien. Wat een ellende! Dan kom ik er met mijn melkallergie nog goed vanaf. Dat kan ook lastig zijn, de tijden dat ik met de koemelkgids boodschappen ging doen zijn voorbij. Er zijn goede alternatieven (lactase bijvoorbeeld, dit is een enzym dat er voor zorgt dat melkproducten in het lichaam verteerd/afgebroken kunnen worden, het is in elke apotheek als AOV Lactase 350 mg. in pilvorm verkrijgbaar) die het mij mogelijk maken toch kaas- en melkproducten te eten. Vijftien minuten voor het eten slik ik dan een of twee pillen, afhankelijk van de hoeveelheid kaas. Helaas is het bij de meeste andere allergieën echter niet mogelijk deze zo eenvoudig (tijdelijk) op te lossen.

In augustus zijn wij verhuisd van Maastricht naar Gronsveld en wonen nu op een fantastisch mooie locatie, aan de dorpsrand, waar ook nog eens geen doorstromend verkeer is.

*Er is hier veel "natuur". Marters, eekhoorns, uilen, eksters, vinken, boomklevers, kleine bonte specht, groene specht, grote vleermuizen om maar eens iets op te noemen. Ik ben zeer benieuwd wat ik deze winter aan vogels te zien krijg. Helaas heb ik ook veren moeten laten... Mijn insectennestwand heb ik niet mee kunnen verhuizen. Om problemen te voorkomen en met pijn in mijn hart ben ik op zoek moeten gaan naar een goed onderkomen... en heb dat ook gevonden! Mede dankzij de tomeloze inzet van Chrys Steegmans, Huub Gilessen en Yvonne Velthuis van de natuurtuinen van het [CNME Maastricht](#) is het goed gelukt de nestwand (met inhoud) te verhuizen naar de voornoemde [Natuurtuinen Jekerdal](#). Huub, die zelf imker is en er ook honingbijen heeft staan, ken ik al sinds de tachtiger jaren. Hij was destijds mijn docent van de natuurgidsencursus in Eijsden. Zelden heb ik een dergelijk gepassioneerde natuur-
liefhebber en natuurbeschermer ontmoet.*

Een van de laatste opnamen van de nestwand in onze tuin te Maastricht. De wand is zo geworden door meer als twintig jaar observeren en evalueren. Helaas heb ik door de verhuizing voor een ander en goed onderkomen moeten zorgen. Dat is ook gelukt dankzij de medewerkers en vrijwilligers van het CNME Maastricht.

Situatie na augustus 2010, mijn solitaire bijen- en wespennestwand is verplaatst naar de natuurtuinen in Jekerdal. Een waar El Dorado voor plant en dier (dus ook insecten). De medewerkers van het CNME (en ik ook) zijn heel enthousiast en tevreden. Een win, win situatie dus. De nestwand is tijdens de openingsuren van de natuurtuinen te bezichtigen. Tijdens themadagen wordt er tekst en uitleg aan de nestwand gegeven.

Dit ziet er toch geweldig uit! Ik had het zelf niet beter kunnen doen. Het grote verschil is dat er op de natuurtuinen veel meer mensen komen en zij ook "het kleine wonder", dat zich afspeelt tijdens het voorjaar en de zomer, zelf kunnen aanschouwen. In de herfst en de winter is het stil aan de nestwand. Als alles goed gegaan is in de cellen, die de solitaire bijen en -wespen dit jaar gebouwd hebben, komt volgend jaar weer een nieuwe generatie uit. Er kan ook van alles mis gaan, zoals het beschimmelen van de voedselvoorraad, of koekeksbijen, parasitaire wespen en vliegen hebben zich meester van enkele cellen gemaakt.

Ik ben ontzettend blij dat de nestwand zo goed terecht is gekomen!

Chrys Steegmans en Yvonne Velthuis hebben een eigen website evenals ook het [CNME Maastricht](#).

Tijdens het afschrijven van deze content (december) hebben er gigantische sneeuwbuien plaatsgevonden, een echte ouderwetse winter.

Tuinzicht De Wijert 21 17 december 2010

De allerbeste wensen en een goede gezondheid voor

2011

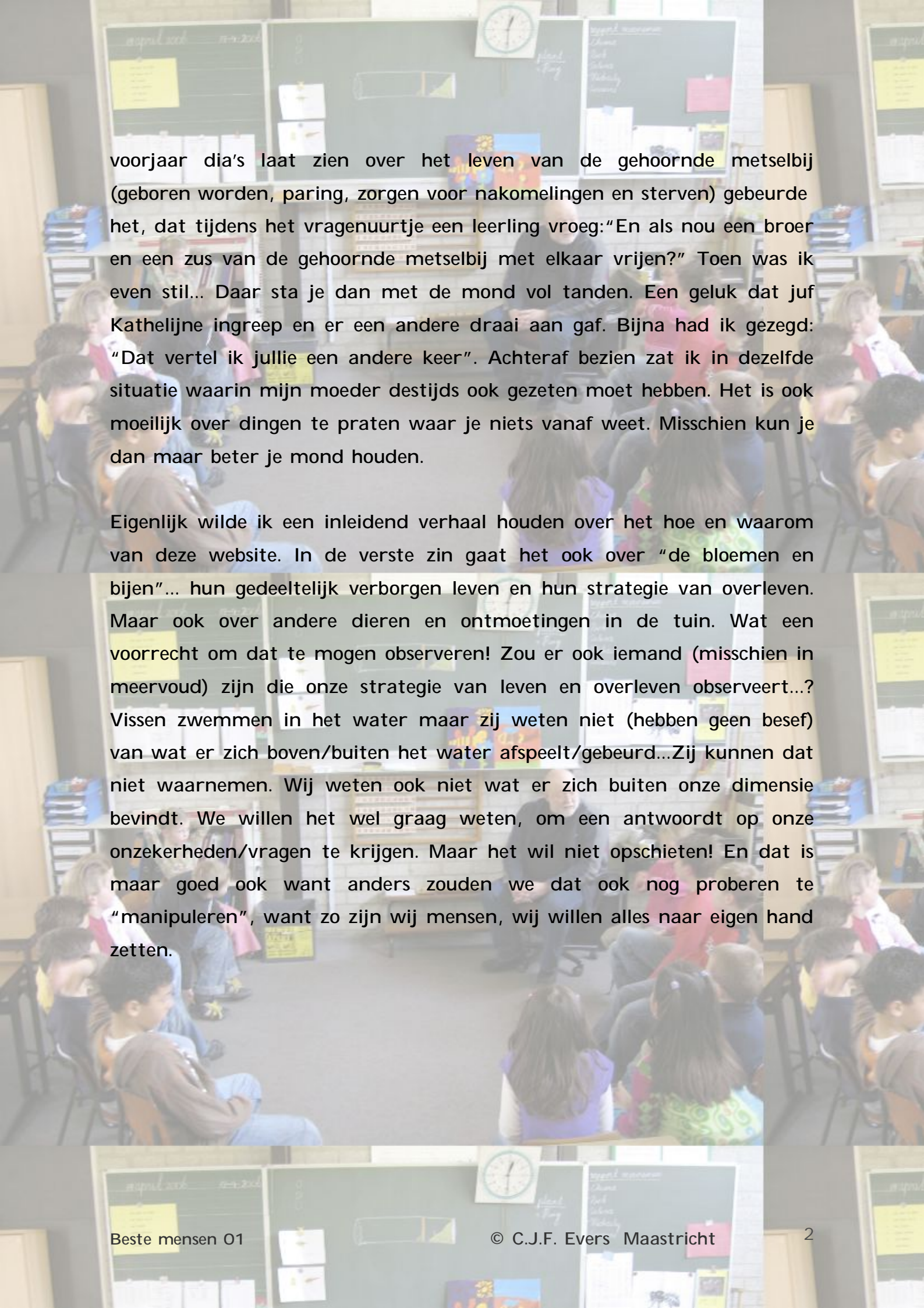
[home](#)

Beste mensen,

“Een en een is twee”. Dat leerden wij op de basisschool en ook nog een heleboel andere zaken. En na schooltijd tijdens het verstoppertje spelen, “wie niet weg is, is gezien”. Later, op de middelbare school leerden wij dat $a \times a = a^2$. Ik was er vast van overtuigd dat $a \times a = a$, en ook dat $a + a = a^2$ was. Ik begreep er helemaal niets meer ervan! Terwijl, “waar het een is, kan het ander niet zijn”, heel goed te begrijpen is. Nu kan ik er nog o.a. aan toevoegen; wat omhoog gaat, komt ook omlaag. Dit zijn keiharde waarheden, èchte waarheden.

Een medescholier op de middelbare school beweerde dat vrouwen van kussen zwanger konden worden. Dat was waar we onderling op het schoolplein over discussieerden. Hij had in de (dorps)bioscoop een film gezien waarin hevig gekust werd en het meisje zwanger werd. Natuurlijk was er een stuk niet gefilmd, eruit geknipt (misschien vanwege de filmcensuur) of overgeslagen. Echte voorlichting heeft mijn generatie amper gehad. Toen ik (meen ik) twaalf was, vertelde mijn moeder me: “Jongen, ik moet je iets vertellen. Kinderen krijg je en die groeien onder het hart”. Toen ik vroeg: “Wat bedoel je?” antwoordde ze: “Dat vertel ik je wel een andere keer”. En daar moest ik het maar mee doen, want die andere keren hebben we dáár nooit meer over gepraat. Ik weet zeker dat er leeftijdgenoten zijn die het met nog minder hebben moeten doen, dus eigenlijk moet ik niet zeuren.

Nu, vijfenveertig jaar later, begrijp ik dat mijn moeder mij iets duidelijk probeerde te maken waarvan zij zelf ook niet echt wist hoe de vork in de steel zat! Dat thema was in haar tijd helemaal taboe. Later is de NVSH met voorlichtingsprogramma's gestart. Men noemde seksuele voorlichting ook wel “praten over de bloemetjes en de bijtjes”. Iedereen wist dan waar het over ging. Tegenwoordig zit seksuele voorlichting in het basisschoolpakket en dat is maar goed ook. In groep 4 waar ik elk

voorjaar dia's laat zien over het leven van de gehoornde metselbij (geboren worden, paring, zorgen voor nakomelingen en sterven) gebeurde het, dat tijdens het vragenuurtje een leerling vroeg: "En als nou een broer en een zus van de gehoornde metselbij met elkaar vrijen?" Toen was ik even stil... Daar sta je dan met de mond vol tanden. Een geluk dat juf Kathelijne ingreep en er een andere draai aan gaf. Bijna had ik gezegd: "Dat vertel ik jullie een andere keer". Achteraf gezien zat ik in dezelfde situatie waarin mijn moeder destijds ook gezeten moet hebben. Het is ook moeilijk over dingen te praten waar je niets vanaf weet. Misschien kun je dan maar beter je mond houden.

Eigenlijk wilde ik een inleidend verhaal houden over het hoe en waarom van deze website. In de verste zin gaat het ook over "de bloemen en bijen"... hun gedeeltelijk verborgen leven en hun strategie van overleven. Maar ook over andere dieren en ontmoetingen in de tuin. Wat een voorrecht om dat te mogen observeren! Zou er ook iemand (misschien in meervoud) zijn die onze strategie van leven en overleven observeert...? Vissen zwemmen in het water maar zij weten niet (hebben geen besef) van wat er zich boven/buiten het water afspeelt/gebeurt...Zij kunnen dat niet waarnemen. Wij weten ook niet wat er zich buiten onze dimensie bevindt. We willen het wel graag weten, om een antwoordt op onze onzekerheden/vragen te krijgen. Maar het wil niet opschieten! En dat is maar goed ook want anders zouden we dat ook nog proberen te "manipuleren", want zo zijn wij mensen, wij willen alles naar eigen hand zetten.

Beste mensen,

De zomer en de herfst zijn voorbij, in de tuin is alles bezig zich voor te bereiden op de winter. Aan en in de solitaire bijen- en wespennestkast is alles tot rust gekomen. Hier en daar ligt nog wat zaagsel die een solitaire wesp (cabro spec.) geproduceerd heeft bij het maken van een nestruimte in de blok vermolmd hout. De egel die we in september in onze tuin ontdekten is ook al in oktober in winterslaap gegaan. Er is weer een roodborst in de tuin die elke morgen als het licht begint te worden zijn presentielied laat horen. Het is medio november, "normale" tijd, we zijn op weg naar de kortste dag. Ook de periode waar veel mensen depressief (kunnen) worden. Volgens sommige wetenschappers kan dat soms te maken hebben door gebrek aan licht. Er zijn zelfs brillen te koop waarvan beweerd wordt dat als je die dertig minuten per dag met de ogen dicht opzet (er zitten leds in die licht produceren) men deze donkere dagen een heel stuk gemakkelijker doorkomt. In de natuur zijn verschillende strategiën ontwikkelt om deze barre periode te overbruggen, bijv. de winterslaap waar alle lichaamsfuncties op een laag pitje gezet worden. Of zoals planten het doen, bladeren laten vallen en ook in rust gaan. Er zijn ook insecten die in winterslaap gaan, zoals bevruchte wespen- en hommelmenginginnen. De nieuwe generatie solitaire bijen en -wespen die als larve of pop wachten tot de winter voorbij is. Sommige vogels en insecten gaan op trektocht naar het zuiden omdat het daar warmer en genoeg voedsel te vinden is. Het is altijd weer indrukwekkend om de trek van wilde ganzen te zien en te horen. Ik vind het steeds weer een belevenis. Ook dit

jaar vlogen er weer meer als honderdentwintig ganzen over, op weg naar het zuiden. Als ze niet zoveel lawaai zouden maken viel het nauwelijks op. Ik heb ze ook al eens een keer in het donker gehoord, er was niets te zien, maar wel te horen.

Wintertrek van kraanvogels 27 november 2006. Ook bij kraanvogels wordt er tijdens de trek hoog in de lucht gecommuniceerd, maar niet zo luidruchtig en hevig als bij de ganzen. Ook bij de wintertrek van de kleine zangers wordt flink "gepraat". Zij verplaatsen zich meestal in kleinere groepen en vliegen ook niet zo hoog als de ganzen en kraanvogels.

Tijdens de trek wordt er daar boven in de lucht behoorlijk geconverseerd of misschien wel gediscussieerd. Jammer dat ik het niet kan verstaan, mij voorstellen waarover het zou kunnen gaan kan ik wel...

Maar, godzijdank, er is ook nog natuur die zich niet terugtrekt. Planten die groen blijven of bloeien. Vogels die hier overwinteren maar die het erg moeilijk krijgen om te overleven als het vriest en sneeuwt. Wij kunnen ze wel helpen de winter goed door te komen door te bijvoeren. Dat kan d.m.v. haverhout, zonnebloempitten, vetbollen of meelwormen. De meelwormen, die ik prijsgunstig in een winkel voor visbenodigheden koop, zijn het eerst op. Daar zijn de vogels stapel op. Die kwam een roodborst zelfs uit mijn hand eten! Iets wat net zo belangrijk als eten is, is dat er ook als het vriest water is om te drinken. Dat is wat moeilijker, want de vogels mogen zich niet baden omdat een nat verenpak bevriest en zij

dan niet meer kunnen vliegen. Als het vriest en er valt geen sneeuw maak ik in ons vijvertje een gaatje van vier centimeter en leg daar een verwarmingselement in dat voor het drinkwater van de kippen in de winter gebruikt wordt. De vogels staan dan in de "rij" om te drinken. Er is genoeg over bijvoeren te vinden op het net, beneden enkele van de vele links.

<http://www.vogelbescherming.nl/content.aspx?cid=513>

<http://www.zavage.nl/mijntuin/html5/vogels.htm>

<http://vroegevogels.vara.nl/nieuws->

[item.131.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=344540&tx_ttnews%5BbackPid%5D=842&cHash=c3835ff483](http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.131.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=344540&tx_ttnews%5BbackPid%5D=842&cHash=c3835ff483)

<http://ourworld.compuserve.com/homepages/henkmerts/voglover.htm>

<http://www.baaij->

[hoveniers.nl/informatie/vogelbescherming.htm](http://www.baaij-hoveniers.nl/informatie/vogelbescherming.htm)

De kans is groot dat er ook muizen komen eten. Wij hebben al meegemaakt dat een muis tussen de vogels mee foerageert!

Er kan nu ook onderhoud aan de insectennestwand gedaan worden, d.w.z. gaten in hout opnieuw opboren en oude gebruikte buizen van vorig jaar verwijderen en vervangen. Zoals al eerder gezegd is verder in de tuin alles in rust en is het wachten tot maart 2009, dan vliegen de eerste voorjaarsbijen weer. Zoals bijv., gehoornde metselbij, gewone sachembij en enkele zandbijen. Dan begint er langzaam weer een nieuwe cyclus in de tuin, zowel bij de planten als de dieren.

<http://www.luminette.be/nl/pointdevente.html>

<http://www.parapost.eu/lucimed-luminette-modele-2009.htm?gclid=CPGMzr6ur5cCFcOe3godbEejjw>